

Borský zpravodaj

Číslo 4

Srpen 2017

Neděle 3. 9. v 10. hodin
Poutní mše svatá v Dolních Borech
s poděkováním za úrodu.

OBCENÍ MUZEUM

v Borech
zve všechny k návštěvě.
Otevřeno bude v neděli
3.9. od 14. do 17. hodin.

2.9. Pout'ová
taneční zábava

Hraje skupina
JORDÁN

Pohádková ves 2017

Pohádky o škole, škola v pohádkách,
Pohádková škola...
Druhá neděle v září u nás v Borech už tradičně patří
dětem. Ani letos tomu nebude jinak. Všechny děti a
rodiče zveme
10.9. od 14. hod. k budově OÚ.
Letos, kdy si připomínáme významné výročí naší školy,
bude i Pohádková ves, tak trochu o škole. Pohádkové!
Občerstvení, opékání, drobné dárky pro děti.

NA FOTBAL!

Sobota - 2.9. Starší přípravka BORY D. Heřmanice 10:00
Starší přípravka BORY Jívoví 12:40
BORY B - Radostín n. O. B 16:00
Neděle - 3.9. Žáci - BORY Bohdalov 10:00
Dorost - BORY Dolní Rožínka 13:00
Bory A - BORY Jívoví 16:00

Ze zápisu z 37. schůze RO konané 28.6.2017**Přítomní:** Všichni členové RO.**Jednání:**

XXX předložil novou žádost o pronájem části pozemků p. č. 337, část p. č. 335/1 a celý pozemek p. č. 39/2 vše k. ú. Horní Bory. XXX si vyřizuje potřebná povolení a připravuje projekt. Pozemky budou oploceny a udržovány. Část pozemku 337 je ovšem pronajata a na pozemek p. č. 335/1 je třeba nejdříve vyvěsit záměr. RO předběžně schvaluje pronájem pozemků. Na dobu 10 let za cenu obvyklou. Podmínkou uzavření nájemní smlouvy je předložení souhrnného vyjádření odboru životního prostředí, a stanovisko odboru výstavby MěÚ Velké Meziříčí k záměru chovu zvěře v zajetí na pozemcích obce Bory.

- Záměr obce č. 5/2017. Obec Bory uzavírá novou smlouvu o pronájmu pozemků s firmou Colas CZ, a.s.. Při této příležitosti budou do této smlouvy zahrnuty i části pozemků: p. č. 818/1-645 m², p. č. 819, 282 m², p. č. 931/1-207 m², p. č. 935/2 - 302 m², p. č. 979/3 - 795 m², p. č. 1237- 262 m², a celé výměry pozemků st. 168 - 44 m², st. 134 - 85 m², a st. 125- 40 m², vše v k. ú. Horní Bory. RO schvaluje pronájem pozemků firmě Colas CZ,a.s. na 10 let za cenu 7,39 Kč/m²/rok

- RO schvaluje převod finančních prostředků z rezervního fondu ZŠ a MŠ Bory do investičního fondu ZŠ a MŠ Bory. V částce 252 755 Kč. Tyto prostředky budou převedeny do rozpočtu zřizovatele a budou použity na nákup nového konvektomatu a do školní kuchyně a nové podlahové krytiny do školní jídelny. Tato akce bude realizována s podporou dotačního programu Naše škola 2017, Fondu Vysočiny.

- RO nařizuje ZŠ Bory převod 252 755,- Kč z investičního fondu ZŠ a MŠ Bory do rozpočtu zřizovatele na nákup konvektomatu a opravu podlahové krytiny ve ŠJ Bory.

- RO schvaluje odměnu řediteli ZŠ a MŠ Bory.

- XXX podala výpověď z prostor pronajatých k podnikání a předložila seznam oprav a pořízeného vybavení v těchto prostorech v celkové částce 70 tis. Kč a žádá o vyrovnání těchto nákladů. RO navrhuje uhradit opravu WC a rozvod elektřiny. Je nutné doložit doklady, účty k těmto opravám.

- Různé: - Nedořešený pozemek pod chatou paní XXX. navrhuje oslovit paní XXX s návrhem, aby si pozemek, na kterém stojí jejich chata odkoupili za cenu 200 Kč za 1 m² + platná sazba DPH.

- Sběr použitého textilu. RO schvaluje neměnit firmu, která tento sběr v obci zajišťuje. Tedy nadále bude využíváno služeb firmy Textil Eco a.s.

Ze zápisu ze 41. jednání ZO Bory 4.7.2017**Přítomní:** 12 členů ZO**Osadní výbor Cyrilov:** Ing. Necidová M.**Omluveni:** Mgr. Chalupa M., Pólová M., Mgr. Ing. Slavíková M**Program jednání**

1. Zahájení zasedání
 2. Schválení ověřovatelů zápisu
 3. Schválení programu jednání
 4. Kontrola usnesení z minulého zastupitelstva
 5. Kontrola jednání RO
 6. Rozpočtové opatření č. 5/2017
 7. Prodej pozemků
 8. Výstavba na Sádkách
 9. OZV č. 1/2017, kterou se stanoví část společného školského obvodu
 10. Různé
 11. Závěr
- ZO schvaluje rozpočtové opatření č. 5/2017 v celkové částce 405 719,-
- Schválení studie zástavby na Sádkách. Starosta předložil další informace o cenách různých povrchů vozovek. Podkladové vrst-

vy u asfaltu i dlažby vyjdou na stejnou částku.

Diskuze o šíři budoucích vozovek. Zkušenosti s podobným řešením, (varianta č. 2) v jiných obcích nejsou dobré.

ZO neschvaluje variantu 1: Vozovka, asfalt - široká 5,5 m a celková šíře mezi ploty 8,5 m a u 2 úzkých parcel nahoře pouze 8 m.

ZO neschvaluje variantu 2: Vozovka 3,5 m asfalt a 1,8 m dlažba. Celková šíře 8 m.

- ZO schvaluje, aby celková šířka mezi ploty byla všude 8 m. O šířce povrchu vozovky bude ještě rozhodnuto.

- Zpracovat rozpočet úspor při různých povrchích vozovky v této lokalitě.

- ZO pověřuje starostu zahájit veškeré kroky, potřebné k výměně části pozemků na Sádkách.

- ZO schvaluje OZV č. 1/2017, kterou se stanoví část společného školského obvodu.

- Různé - Zpráva o výsledcích výchovně vzdělávací činnosti ZŠ a MŠ Hany Benešové za šk. rok 2016/2017.

ZO schvaluje vyvěšení záměru na výměnu pozemků s XXX.

- P. Viliš - dotace pro podnikatele z MAS. Informovat všechny podnikatele v obci.

- ing. Necidová - přístavba učeben na ZŠ. Pravděpodobně bude nutné zpevnit pilíře mezi okny a obnovit zateplení.

Ze zápisu z 38. schůze RO konané 11.8.2017**Přítomní:** Všichni členové RO**Hosté:** Pavel Kučera

- Pan Kučera informoval RO o své představě, jak by mohl do budoucna fungovat rybník Horník. Právo lovit zde ryby by měly především děti z rybářského kroužku, které by měly povolenku od obce. Asi 15 povolenek. Vše je nutné domluvit s vedoucím rybářského kroužku v ZŠ. První zarybnění by stálo asi 40-50 tis. Starosta zjistí možnosti pomoci od Rybářského svazu.

- RO schvaluje uzavření smlouvy na zpracování projektové dokumentace a podání žádosti na vybudování sběrného místa odpadu s firmou ISES. s.r.o.

Ze zápisu ze 42. jednání ZO Bory 11.8.2017**Přítomní:** 10 členů ZO**Osadní výbor Cyrilov:** Ing. Necidová M.,**Omluveni:** Pólová M., Láznička P., Ing. Suková D., MVDr. Marková R., Vávra P.,**Program jednání**

1. Zahájení zasedání
2. Schválení ověřovatelů zápisu
3. Schválení programu jednání
4. Kontrola usnesení z minulého zastupitelstva
5. Kontrola jednání RO
6. Rozpočtové opatření č. 6/2017
7. Výstavba na Sádkách
8. Schválení žádosti a smlouvy Komunitní škola
9. Veřejné fórum a výsledky ankety IOP
10. Různé
11. Závěr

- ZO schvaluje úhradu nákladů na geodetické zaměření, nutné k výměně pozemků na Sádkách.

- ZO schvaluje rozpočtové opatření č. 6/2017 v celkové částce 100 666,- Kč.

- ZO neschvaluje návrh na navýšení RO o 5 tis. na občerstvení při stavbě dětského hřiště.

- Výstavba na Sádkách. Další diskuze o šíři budoucích vozovek. M. Špaček zdůvodnil výhodnost asfaltových vozovek. P. Viliš předložil fotografie vozovek z obce Zubří, kde je asfaltová vozovka v kombinaci s dlažbou. Protože stále není rozhodnuto,

buď na 29. 8. svoláno mimořádné jednání ZO pouze k tomuto bodu.

- ZO schvaluje žádost Komunitní školy o podporu celoroční činnosti. ZO schvaluje též uzavření smlouvy.
- ZO bere na vědomí výsledky Veřejného fóra a výsledky ankety 10P 2017.

- Je nutné vyřešit zajištění studny u hasičky.

Tyto dokumenty byly zkráceny a upraveny v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., v platném znění o ochraně osobních údajů.

Veřejné fórum a výsledky ankety 10 P 2017.

Vráčeno bylo 81 vyplněných anketních lístků (z toho 1 byl neplatný)

Vážení občané, děkujeme těm, kteří nelitovali svého času a zúčastnili se veřejného fóra a pak i těm, kteří odevzdali vyplněný anketní lístek. Do seznamu „nej“ problémů jsou dle pravidel zařazeny ty body, které dostaly body při Veřejném fóru a potom i v Anketě. **Toto jsou tedy ověřené problémy 2017**

1. Vybudovat hřiště pro MŠ.
2. Bezbariérový přístup do Jednoty a OÚ.
3. Rozvoz obědů ze školní jídelny (s donáškou seniorům pracovníky VPP).
4. Zrcadlo u uličky v DB
5. Nová jídelna pro MŠ a ZŠ.
6. Pokračovat v projektu Mezibory.
7. Vybudovat sběrné místo (na velkoobjemový odpad)
8. Dovybavení školního a obecního hřiště.

Nájmy hrobů 2017

- žádost o spolupráci-připomenutí
Ve vánočním čísle Borského zpravodaje v roce 2016 jsme žádali nájemníky hrobů na pohřebišti v Horních a Dolních Borech, o spolupráci. Důvodem k této výzvě je, že koncem roku 2017 končí většina smluv o nájmu hrobového místa. Z tohoto důvodu je nutné uzavřít nové smlouvy s platností od 1.1.2018. Dále je spousta smluv, které jsou ještě stále uzavřeny na již

zemřelého nájemce.

Všechny tyto smlouvy je nutné aktualizovat!! Aktualizaci smluv bychom rády provedly do konce listopadu 2017.

Opět tímto žádáme občany, kterým letos smlouva končí a kteří smlouvu ještě neprodloužili nebo nepřevdali na jiného nájemce, o spolupráci.

Děkujeme.

Za OÚ Bory Libuše Dvořáková, Jana Jakubcová

Dotiční program Dešťovka

Ministerstvo životního prostředí vyhlásilo druhou vlnu dotičního programu "Dešťovka", který se zaměřuje na hospodaření s vodou v domácnostech. **Žádosti bude přijímat od 7. září až do vyčerpání prostředků.** Rozpočet je

tentokrát 240 milionů Kč, a zájem je opět velký.

Naše obec byla zařazena do oblastí trpících suchem. Proto i v Borech máme šanci na tuto dotaci dosáhnout. Více informací získáte u paní Dvořákové na OÚ.

Akumulace srážkové vody pro závlivu zahrady

dotace až 20 000 Kč + 3 500 Kč/m³ nádrže*

pro stávající domy v lokalitách zasažených akutním nedostatkem vody

Akumulace srážkové vody pro splachování WC a závlivu zahrady

dotace až 30 000 Kč + 3 500 Kč/m³ nádrže*

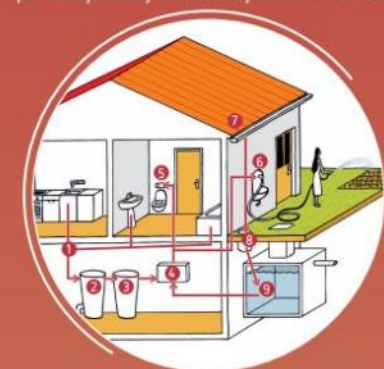
pro stávající domy i novostavby na území celé ČR

Využití přečištěné odpadní vody s možným využitím srážkové vody

dotace až 60 000 Kč (v kombinaci s využitím srážkové vody) nebo 45 000 Kč (bez kombinace s využitím srážkové vody) + 3 500 Kč/m³ nádrže + 10 000 Kč na projektovou přípravu*

pro stávající domy i novostavby na území celé ČR

OBEC BORY NABÍZÍ K PRONÁJMU:

- místnost v prvním patře budovy OÚ o velikosti 21,86 m². Dále místnost (bývalý kosmetický salón) v suterénu budovy OÚ, o velikosti 35,57m², + místnost 9,3 m² (WC ke kosmetickému salónu).

Více informací v kanceláři OÚ na tel. 566 535 175

Jistě jste si všimli, že u kabin během prázdnin vyrostl základ pro sestavu workoutového hřiště. Nevyrostl jen sám od sebe. Skupina obětavých pomocníků tu odpracovala víc jak 250 hodin. Díky nim se může realizovat projekt „Hřiště pro všechny generace“ v celkové hodnotě 600 tis. Kč.

Další fáze a montáže zařízení budou pokračovat. Nové prvky na dětském hřišti, cvičební prvky pro seniory, hřiště na pétanque a badminton.

Snaha byla, aby workoutová část nového hřiště byla hotová do pouti. Bohužel „náčiní“ je v lakovně a bude hotové až za týden. Jistě i tak budou mít naši sportovci z tohoto zařízení radost! B. Křížová

Brambory, zemáky, krumplice, arteplice, ...
Jednoduché pokrmy z této základní suroviny budou k ochutnání na Dnech zdraví v říjnu v Cyrilově.

Chcete poslat recepty jednoduchých jídel našich babiček, které chutnají i vám? Chcete získat příjemnou výhru? Pošlete nám svůj recept do 30.9. 2017 na adresu mneidova@seznam.cz a 3 vítězné recepty přijďte ochutnat. Děkujeme a těšíme se.

TÁBORY 2017

Tasov - MOP Bobeš

Rok se s rokem sešel a my 30. 7. 2017 vyrazili již klasicky na tábor do Tasova. Letošním tématem byl NÁVRAT Z HVĚZD. K letošnímu převleku patřila dětem vyrobené kosmická helma. Speciální byly i teamy. Děti si tento rok družstva volily každý večer jiné. Podle toho jakou kuličku si vylosovaly. Během sedmi dní plnily zkoušky, které měly rozhodnout o tom, kdo se může zúčastnit mise. Vyrazili jsme také do Tasova, zjistit pár informací o lidech a okolí. Museli jsme k tomu ale používat speciální jazyk. Během celého tábora nám krásně svítilo sluníčko. V sobotu jsme přichystali slavnostní oheň a večer jsme si při ohni zazpívali písničky a nasávali příjemnou atmosféru. V neděli jsme se rozloučili s táborem a čekali, než si pro nás přijedou rodiče. Myslím, že se tábor vydařil, jak měl.

Kristina Kotačková Foto: Štěpán Kříž

První proběhl ve dnech 14.- 21.7. a druhý v týdnu 14.-18.8. Náš malý tábor má dobré zázemí v klubovně Mladých ochránců přírody. Děkujeme. Téma prvního týdne bylo námořnické a tak si děti nejdříve vyrobily pruhovaná trička. Později si vyrobily ještě dalekohled a loď a byly u rybníka s Lukášem Vaňkem lovit ryby a taky jsme jednu noc v klubovně nocovali. A jeden den jsme byli na výletě na Pílské nádrži. A také na exkurzi v kravině ve Vídni a u Dvořákových, kteří mají doma mnoho zajímavých věcí a zvířat. Prožili jsme spolu krásný týden.

Přivesnické tábory 2017

I. Po prvním, nesmělém pokusu v minulém roce, jsme se letos pustili do příprav tábora už s větší jistotou. A na přání rodičů jsme připravili tábory v dvou termínech.

II. A je to. Poklad byl nalezen, děti jsou šťastně doma, vytrídili jsme všechny popletené ponožky a zapomenuté mikiny, (už jen ta Honzíkova bačkůrka nám schází.), uklidíme, vrátíme nádobí a budeme se těšit na příští prázdniny. Tentokrát jsme zvolily téma indiánské. Jak je ostatně vidět z fotografií. Na výlet jsme se tentokrát vydali do centra Eden v Bystřici nad Pernštejnem. A jak jinak, jeli jsme vlakem. A dobře nám tam bylo. A mimo hraní a soutěžení a skládání mapy k pokladu, jsme trochu pracovali. Nejdříve jsme nasbírali pár tašek borových šišek a donesli jsme je ke slunečním hodinám! A potom ve čtvrtek větší kluci odvedli kus práce na Pohádkovém kopečku. Rozebli staré plotky okolo stroměčků a pak pomohli Alešovi Vávrovi při stavbě plotů nových. Podvečerního opékání už se zúčastnili všichni, i ti nejmenší a společného nocování v klubovně také.

Alča, Anička, Jitka, Kika, Blanka a Verča

NEJSTARŠÍ MINULOST HORNÍCH A DOLNÍCH BORŮ

V tomto čísle zpravodaje uveřejňujeme další část z práce Jaroslava Sadílka: *BORY Historický vývoj stavebních památek a osídlení obce (str. 3 – 11)*, tentokrát o nejstarších dějinách obou obcí. Knihu si můžete vypůjčit v obecní knihovně.

Za nejstarší doklad existence Borů, dochovaný ve věrohodných písemných pramenech, je dosud považována zmínka z roku 1348, spojená s tehdejšími vleklými spory o práva hornoborského faráře. Určení přesné a především konkrétní nejstarší písemné zmínky však značně komplikuje fakt, že pod dnešními Bory se skrývá dvojice stejnojmenných vsí, odlišených pouze přídomky, které se až do počátku sedmdesátých let 20. století vyvíjely samostatně. Obě vsi navíc procházely v průběhu středověku odděleným a značně odlišným vývojem, samy o sobě byly rozděleny na několik dalších částí mezi řadu rozdílných majitelů. Dnes již jen z obtížemi rozeznáváme jednotlivé části a odlišujeme jejich majetkový vývoj. Konkrétní upřesnění, která část vsí a kte-

našich dvou vesnic, současně nám právě tato skutečnost umožňuje nastínit nejstarší dějiny Borů v souvislosti s vývojem oblasti v prostoru mezi Radostínem nad Oslavou a Křižanovem.

Přes částečnou redukci složitých majetkových vztahů v raném novověku se obě části Borů vyvíjely až do poloviny 19. století, tedy do závěru feudálního období našich dějin, samostatně. Bylo tomu tak již od jejich počátků, tedy od doby, kdy na terase nad údolím potoka Babačky vzniká prvotní ucelenější sídelní komunita. Určení priority té které obce, tedy zjištění které Bory jsou starší, je složité. Dosavadní informace spíše ukazují, že oba díly vznikají v místech předešlého, snad ještě pozdně hradištního sídliště, koncentrací do dvou skupin v zájmu dvojice vrchností. Obě části disponují samostatnými církevními stavbami, jejichž počátky jsou spojeny nejspíše s druhou polovinou 13. století. Obdobný stav není příliš obvyklý. V širším regionu jej nacházíme snad pouze v případě Bobrové, kde však ještě ve vrcholném středověku stávala nejen dvě samostatná sídliště s farními kostely, ale obě obce dokonce disponovaly městskými statuty. Koncentrace raně gotických kostelů v rámci jednoho místa svědčí nejen o časném rozdělení příslušného území mezi nejméně dva majitele, ale také o významu, který tato poloha v rámci sídelní

struktury regionu zastávala. Přestože oba kostely mají obdobné vzezření a v podstatě také architektonické řešení, jejich původ a následný vývoj jsou odlišné. Přestože se jejich dějinám budeme podrobněji věnovat v rámci samostatné kapitoly, již zde je nutno poznamenat, že starší jádro obsahuje spolehlivě kostel v dnešních Dolních Borech, kde tak můžeme hledat centrum původního sídliště. Jak ukáže další rozbor, šlo o sídelní dvorec, spojený, jak bývalo v pozdně románském období obvyklé, s vlastnickým kostelem. Kdo byl majitelem tohoto dvorce, kdy byl v těchto místech vystaven a za jakým účelem, zřejmě již s větší přesností nezjistíme. Je pravděpodobné, že jeho počátky souvisejí s trasou významné středověké obchodní komunikace, směřující z Křižanovska před

Radostín a Bohdalov do Čech. V místech Borů překračovala tato cesta údolím potoka Babačky a vystupovala na plochou terasu, kterou posléze pokračovala ke Kněževsi a Radostínu. V jeho poloze pak vzniká z iniciativy moravských markrabat rané obchodní a správní centrum, na jehož původ a ukazují nově zjištěné historické zmínky a rovněž také sociální situace radostínských měšťanů v rámci správy města Brna v polovině 14. století.

Úloha zmíněné středověké komunikace nebyla dosud doceněna, nutno říci, že spíše unikala pozornosti. Bylo to způsobeno předimenzovaným zájmem o otázku jiných středověkých obchodních cest, protínajících Vysočinu. Jde především o cesty, známé jako Libická a Haberská, z nichž první měla našim krajem procházet od severu ze Žďáru nad Sázavou k jihu. Její trasa měla být svázána s údolím řeky Oslavy, kterého se měla držet až k soutoku řeky s Jihlavou u Ivančic. Druhá cesta – Haberská – vedla ze Znojemska přes Moravské Budějovice a Polnou k dnešnímu Havlíčkovu Brodu a Časlavi. 12. století však tuto trasu zmiňuje jako nepříliš frekventovanou. Přes opakovaně zdůrazňovaný význam Libické cesty zůstává otázkou, zda taková komunikace vůbec kdy existovala. Zmiňuje ji ostatně pouze jediný historický doklad z poloviny 12. století, který ji však klade do oblasti Choťeboře a nepotvrzuje její význam v rámci středoevropské sítě obchodních cest. Žádný z dalších pramenů existenci trasy ze Žďárska k Meziříčí a dále na Brněnsko neuvádí.

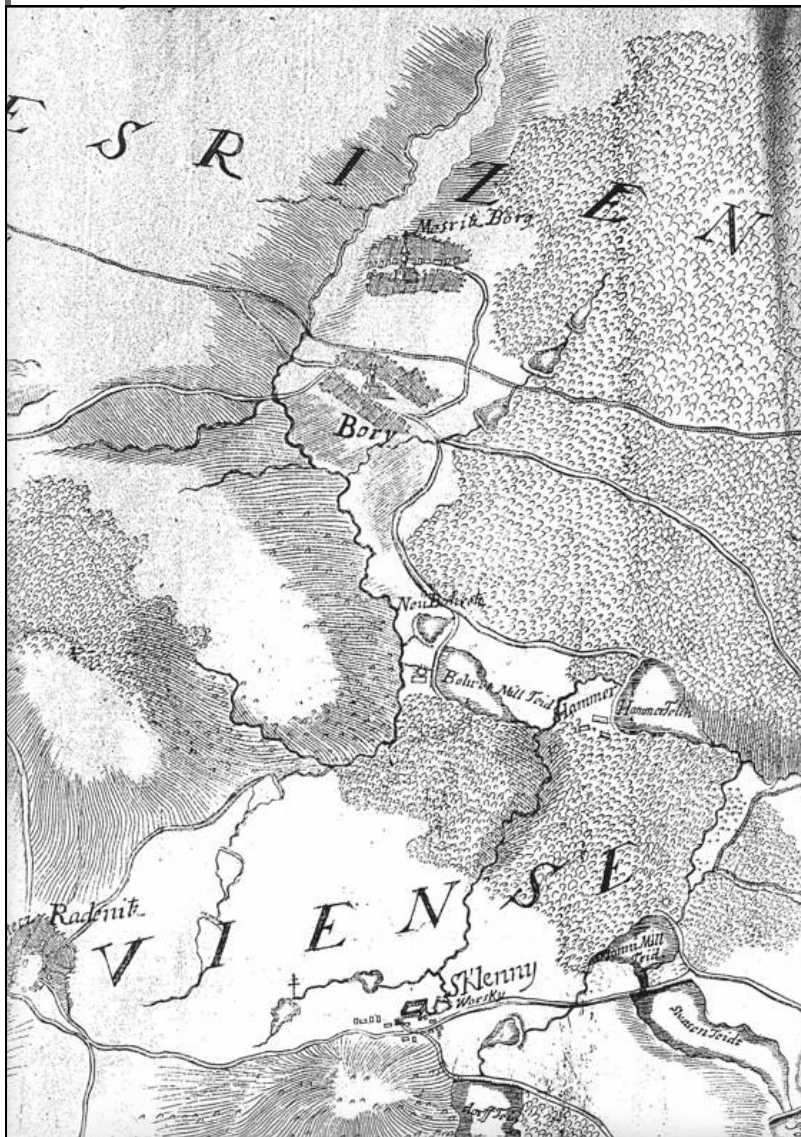
Naproti tomu průběh cesty, procházející Bohdalovem, Radostínem a Křižanovem a protínající území dnešních Borů, je dostatečně dokumentován nejen přítomností ve starším období

Mapa vojenského mapování Moravy z let 1764 až 1768
– detail Dolních a Horních Borů

ré domy náležely k jednotlivým podílům, není již možné. Nebylo to jasné již v průběhu 17. století, kdy soudobé písemnosti poskytují k této otázce odlišné informace. V každém případě byly zejména středověké dějiny Borů výrazně barvitější, než bylo dosud předpokládáno a než skýtá již století užívaný majetkový historický přehled, publikovaný v místopisu tehdejšího velkomeziříčského soudního okresu.

Zmíněné rozdělení nespočívalo pouze v příslušnosti k rozdílným panstvím a náležitostí odlišným feudálům či církevním institucím. Dnešní Horní a Dolní Bory se odlišovaly rovněž povahou zdejšího obyvatelstva, jejich původem a etnickou a jazykovou příslušností. Svědčí o tom především tehdejší přídomky nebo podoba místního názvu. Přestože se v průběhu posledního století středověku začaly zmíněné rozdíly postupně stírat, předhusitské období, kdy byly dosud zřetelné, odlišovalo tzv. „Český Bor“ („Bohemicali Bor“), případně „Moravský Bor“ (v českých psaných dokumentech), totožný s dnešními Dolními Bory, a obec jménem „Kynhait“, případně „Německý Bor“, dnešní Horní Bory. Podoba původního jména Horních Borů v některých pramenech dorostla do takové míry, kdy bylo zdejší německé etnikum zvyrazněno verzí „theotonicali Kynhait“ - Německý Bor. V této verzí se povaha německého osídlení zdůrazňuje nejen jazykovou podobou názvu, ale i přídomkem. Právě v rozdílné povaze osadníků jednotlivých částí Borů můžeme spatřovat bohaté počátky

Mapa křižanovského panství z počátku 18. století. Výřez s Horními a Dolními Bory, Skleným a železnými hamry nad Těšíkovým mlýnem

významných obchodních a řemeslných center s celními a mýtními právy, ale i celkovou urbanisticko-sídelní strukturou regionu. Existenci této trasy zachytila pouze literatura 19. a prvních desetiletí 20. století, poté z evidence zcela vymizela. Zmíněné práce však znaly průběh trasy obchodní cesty pouze na české straně zemské hranice, za první stanoviště na území Moravy zmiňovali Bohdalov. Tamní mýto je uchovalo ještě v počátcích 17. století, v Křižanově je uváděno v průběhu středověku. Trasa cesty neprocházela terénem zcela volně. Jak ukazují dosavadní rozborů, byla volněji lemována řadou dvorců a drobných sídel, z nichž můžeme kromě výše uvedených obchodních stanic jmenovat dvory a tvrze v Kněževsi, Krásněvsi, Dobré Vodě, Vídni, Kozlově a v neposlední řadě také v Dolních Borech. Otázku polohy, rozsahu a původu tohoto dvorce ponecháme zatím stranou, úzce souvisí s počátky dolnoborského kostela a proměnami středověké zástavby. Spolu s nimi bude také detailněji řešena. Přesto již zde můžeme naznačit, že vznik dvorce sahá nejméně do první poloviny 13. století, do doby, kdy se v tomto regionu formovala sídelní struktura. Ta se od dnešní výrazně odlišovala. Lze dokonce říci, že nynější podoba území mezi Žďárem, Křižanovem a Velkým Meziříčím je pouze torzem husté sítě drobných či větších sídel, dvorců a tvrzí, které v průběhu středověké fáze postupně zani-

kaly a své stopy zanechaly také v územním vývoji katastrů Dolních a Horních Borů.

Zřejmě již kolem poloviny 13. století dochází k vydělení východní části borského katastru, užijeme-li dnešní terminologii pro území, obklopující původní sídliště s dvorem. Tento zásah je spojen s aktivitami starobrněnských johanitů, jejichž špitálu přilehlé území náleží již od konce třicátých let 13. století. Jejich řád představuje zřejmě po předchozí zeměpanské držbě první instituci, která zakotvila v regionu západního Křižanovska. Přibyslav z Křižanova, který je dosud považován za suverénního držitele rozsáhlého území v prostoru mezi Velkým Meziříčím, Novým Městem na Moravě a Žďárem, spravoval tuto oblast zpočátku zřejmě pouze pod patronací moravského markraběte. Rovněž rozsah území nebyl tak značný, jak se dosud předpokládalo. Na západě je ohraničovala linie, procházející v severojižním směru mezi Dolními a Horními Bory. Právě zdejší oblast se údajně darem Přibyslava starobrněnskému špitálu na konci třicátých let 13. století stává izolovanou doménou pozdějších bratří řádu sv. Jana, kterým připadá špitál u Starého Brna krátce poté, roku 1243. Přibyslavův odkaz je důležitý pro poznání počátků Horních Borů, stejně jako pro interpretaci vzniku dvojice shodných vsí a přítomnosti německého etnika v jedné z nich.

Přibyslav z Křižanova, v průběhu první poloviny 13. století významný markraběcí úředník, připomínáný na přelomu třicátých a čtyřicátých let ve funkci brněnského purkrabího, vydává ve stejném období listinu, jejímž prostřednictvím posiluje majetkovou pozici krátce před tím založeného špitálu na Starém Brně. Této instituci daruje nejen kostel v Křižanově a desátky ze všech vsí na území Křižanovska, ale také patronáty všech kostelů, které budou na tomto území založeny. Dále připojil desátky a půllán v Tulešicích, vsi Loučky a Radenice na Křižanovsku a desátek ze vsi „Nastorowice“. Listina, přestože se v dalších letech dočkala opakovaného stvrzení v biskupské a papežské kanceláři, se nedochovala v původní podobě, ale pouze v mladším opisu. Jednotlivé verze, tedy opis původního listu a konfirmace, se však v rozsahu daru a jeho podobě výrazně odlišují. Problémem je například

charakter kostelních práv, v nichž měli johanité již od počátku 14. století jasně a který vyvolal v této době vlnu vleklých sporů. V nich figuroval zejména farář z Horních Borů, jak si ještě přiblížíme. Naproti tomu podoba fyzického daru, sestávajícího na vlastním Křižanovsku zejména ze vsí Louček a Radenic, je ve všech dostupných zdrojích prakticky konstantní. První z vesnic – Loučky – ležela až do 15. století jižně od Křižanova v místech stejnojmenných rybníků, v osmdesátých letech téhož století se připomíná jako pustá. Druhá, v listinách uvedená v podobě „Radomilicz, interpretovaných jako nynější Radenice. Tomu nasvědčují také pozdější spory z pohusitské doby, kdy žaluje johanitský komtur Jana z Pernštejna ze zcizení křižanovské fary a obou zmíněných vsí – Louček a Radenic. Právě darování Radenic starobrněnskému špitálu se stalo základem jednoho z nečetných venkovských statků pozdější johanitské komendy a současně zajištění vznik dnešních Horních Borů v podobě, v jaké nacházíme tuto ves v průběhu vrcholného a pozdního středověku.

Území raně středověkých Radenic, respektive vsí, zmíněné v první polovině 13. století, si nemůžeme představovat v podobě a rozsahu, jak jej známe dnes a jak jej nacházíme na nejstarších kartografických materiálech z první poloviny 19. století. Tzv. katastr se začíná vytvářet v ucelnější podobě teprve od druhé

poloviny 17. století a definitivní podobu dostává teprve mnohem později, ve dvacátých a třicátých letech 19. století. Středověké území vsi sestávalo z příslušných pozemků, převážně volněji rozptýlených, náležitých luk, soustředěných většinou podél vodních toků, a dosud rozlehlých lesních komplexů, které teprve tehdy ztrácí pod vlivem postupně se zahušťující struktury sídliště svoji majestátnost. Nevíme tak zcela jistě, zda ves zvanou „Radomilicz“ můžeme v plné míře ztotožnit s Radenicemi také polohou. Podoba Radenic, zachycená historickými mapami, vykazuje zřetelné znaky plánovitě vysazené osady, založené teprve po polovině 13. století. Radomilice z roku 1239 tak můžeme lokalizovat jen přibližně do území, zahrnujícího zřejmě katastry dnešních vsí Radenic, Skleného a Horních Borů. Zahájením ekonomického procesu, spojovaného s vrcholně středověkou kolonizací zřejmě v polovině 13. století, je stávající sídliště nahrazeno stejnojmennou osadou, založenou v místech svého předchůdce nebo v jeho těsné blízkosti. Velké území, které k této vsi příslušelo, je následně zaplněno novými vesničkami, k nimž můžeme spolehlivě zařadit dnešní Sklené a Horní Bory. Hustota osídlení v průběhu druhé poloviny 13. a ve 14. století však byla výrazně vyšší. Rozličné aspekty, k nimž patřila právě nadměrná zahuštěnost osad, především ve vztahu k požadované rozloze zemědělské půdy, donutily v dalších letech a stoletích vrcholně středověký stav redukovat. V důsledku toho zanikají na uvedeném území vsi Kreuzendorf, Hojšiny, Bohdalov a mnohé další, jejichž jména dostupné písemné prameny neuchovaly. Názvy zaniklých vesnic známe z některých rychtářských privilegií a především z četného souboru listin brněnské komendy, spojených s vleklým sporem o příslušné desátky starobrněnské komendě johanitů. Přestože jména Hojšiny či Bohdalov zaznávají ryze česky a nevznikají ve prospěch hypotézy o německém osídlení, řízeném johanity, výčet jmen některých jejich obyvatel z konce 14. století hovoří o opaku. Jména Johann Klugman a Nikolaum Thelczler v Bohdalově, Nikolaum Crewcz a Johann Cesar v Kreuzendorfu a jiné přesvědčivě ukazují na německou jazykovou příslušnost zdejších osadníků, projevující se ještě v devadesátých letech 14. století. Německé etnikum se odráží také v názvech vsí. Kromě již zmíněné verze Kynhait pro Horní Bory a Kreuzendorf se ve stejné době připomíná také německý ekvivalent Skleného „Glasyern“, který může mít jen velmi málo společného s dnes předpokládaným významem tohoto místního jména. Jak ukazují dostupné dokumenty, česky pojmenovaná sídliště johanitské listiny ponechávaly v jejich původní podobě. Komunity s prvotním německým osazenstvem však získávaly ryze německá jména, která však, pokud přetrvávaly až do současnosti, své názvy v průběhu času počestvovaly. Tak vzniká i česká verze Skleného, jehož vztah ke skelným hutím je pouze volnou interpretací historiků 19. století. Ve skutečnosti hutní výroba na rozhraní Skleného a Horních Borů, doložená názvy „Hamerský les“ a „Ve stupních“, souvisí s kounicovským železářstvím závěru 17. století, o kterém se ještě zmíníme v rámci příslušné kapitoly. V průběhu druhé poloviny 13. století tak dochází k dílčímu vydělení původního borského území a na jeho východní polovině

vzniká německá komunita s názvem Kynhait. Toto pojmenování se v českém prostředí příliš dlouho neudrželo, uchovávají jej pouze listiny johanitského řádu. Podobně dochází nejspíše v období husitských válek k výrazné výměně dřívějšího německého etnika místním obyvatelstvem. Stejný proces můžeme sledovat například ve Žďáru nad Sázavou, kde první z klášterních urbářů z předhusitského období připomíná značné zastoupení německých obyvatel, které v dalších desetiletích výrazně klesá a do druhé poloviny 15. století téměř mizí. Ve stejné době nacházíme Horní Bory v držení dvou významných feudálů širokého regionu – křižanovské linie pánů z Lomnice a žďárských cisterciáků. Jak se tyto předchozí statky do rukou obou vlastníků dostávají, zůstává neznámé. Snad zde můžeme předpokládat podobný proces, který spatřujeme u blízkého Skleného či Obyčtova. Pozdní zmínky nám tuto otázku nezodpoví. Spojovat vlastnictví dílu Horních Borů klášteřem s postoupením části Křižanova cisterciákům Anežkou, dcerou zakladatele kláštera Bočka z Obřan, na přelomu osmdesátých a devadesátých let 13. století nelze. Zmíněné území s vlastním Křižanovem majetkově přímo nesouvisí, o dalších darech nemáme v jinak poměrně dochovaném archivu žádné zmínky. Držbu dílu Horních Borů Janem z Křižanova zjišťujeme teprve v poslední čtvrtině 14. století, doklady k cisterciáckému vlivu jsou ještě pozdější.

Dolní Bory nalézáme v druhé polovině 14. století v majetku čtyř různých vlastníků. Dva díly patřily dvěma rodovým liniím pánů z Mostiště, druhé dva pak Tasovcům a dědicům jejich podílu – pánům z Myslibořic. Ve skutečnosti tak můžeme k polovině 14. století spatřovat tuto část Borů rozdělenou do dvou základních dílů – mostištské a tasovské větve pánů erbu křídla. Počátky mostištské linie, stejně jako tamního hradu při kostele sv. Marka, zůstávají dosud neznámé, snad souvisí s majetkovými právy tasovské větve na meziříčském panství, od kterého byl mostištský statek oddělen. V každém případě prvotní původ Dolních Borů je spojen se zeměpanským Radostínkem a průběhem zdejší obchodní komunikace.

Podobně jako v případě Horních Borů ani zde nepředstavuje dnešní vesnice jediné sídliště, umístěné na jejím katastru. Písemnosti druhé poloviny 14. století připomínají ves Jesenov, v roce 1370 již pustý. Tehdy náležela jeho polovina k mostištské části regionu, a to k majetku Buňka z Mostiště. Příslušnost druhého dílu Jesenova neznáme, dochované písemnosti jej již dál nezmiňují. Rozsáhlé lesy a značně nepřehledný terén nevylučují existenci dalších středověkých vsí, zaniklých již krátce po svém vzniku a nezanechávajících stopy v dostupných informačních zdrojích. Jejich přítomnost snad v budoucnu odhalí podrobnější terénní průzkum lesních komplexů na stráni nad údolím řeky Oslavy. V každém případě někdejší zeměpanské území se snad již na konci 13., případně v průběhu první půle 14. století dostává do rukou pánů erbu křídla, pišcích se po Tasově, časem pak i jejich vedlejší rodové linii, sídlící na hradě v Mostišti. S nimi také poji středověké dějiny Dolních Borů nejstarší dochované písemné prameny.

Úprava textu: Pavel Kříž

Přijměte pozvání na **PODZIMNÍ ZÁJEZD, KTERÝ JE PŘIPRAVEN NA sobotu 7.10.2017**

Odjezd v 7 hod. Od OÚ Příjezd asi v 19. hod.

A co vše navštívíme a zhlédneme tentokrát?

Krásný hrad Buchlov, potom se vydáme na Velehrad, kde bude prohlídka baziliky s průvodcem. Na Velehradě bude zajištěn i oběd. Také je možné navštívit podzemí baziliky a výstavu sochaře Otmara Olivy.

Potom navštívíme expozici **Živá voda v Modré** a den zakončíme návštěvou

Kovozoo ve Starém městě u Uherského Hradiště.

400,- Kč děti a důchodci, a 480,- Kč dospělí. (Cizí +100,-)

Cena zahrnuje cestu a vstupné.

Přihlášky: B. Křížová 608 312 224 (bkrizova@seznam.cz)

Nejpozději do 20.9.2017

Borský zpravodaj
„Periodický tisk
územního
samosprávného
celku“

Vydává: Obec Bory
594 61 Bory č. 232
IČO 00294055

Registrace:
MK ČR E 18422

**Připravuje redakční
rada:**
Pavel Kříž
Vladimíra Stará
Jana Vaverková
a Aleš Vávra
pod vedením
Blanky Křížové

Mob: 6083 12224
E-mail:
bkrizova@bory.cz

Počet výtisků 300

Tisk Obecní úřad Bory

Vyšlo v srpnu 2017

Neprošlo jazykovou úpravou

**Příspěvky do
Zpravodaje,**
vzkazy, informace,
pozvánky, připomínky,
prosím
odevzdejte
v kanceláři
Obecního úřadu,
nebo zasílejte na
e-mailovou adresu:
obecbory@razdva.cz,
nebo
bkrizova@seznam.cz
**Uzávěrka příštího
čísla: 31.10.2017**

**Aktuální
informace o naší
obci najdete na:**
www.bory.cz

TENISOVÝ TURNAJ ČTYŘHER 2017

TJ Družstevník Bory oddíl stolního tenisu uspořádal již tradiční tenisový turnaj čtyřher Bory 2017. Do turnaje se přihlásilo 12 dvojic. Turnaj začal 1.5.2017 a vyvrcholil 12.8.2017, trval tedy déle jak 3 měsíce. Hrál se systémem každý s každým a odehráno bylo celkem 80 zápasů. Celý turnaj byl nesmírně vyrovnaný a všechny dvojice tentokrát vydržely až do konce. 12.8.2017 se za krásného slunečného počasí na tenisovém hřišti za školou hrály závěrečné zápasy o 3. místo a finále o vítěze turnaje. Jako tradičně bylo zajištěno výborné občerstvení, pro vítěze poháry, diplomy a pro všechny hráče věcné ceny.

Posezení při reprodukováné hudbě pokračovalo v dobré náladě do pozdního večera, čímž

se omlouváme za případnou hlučnost občanům bydlícím v blízkém okolí hřiště.

Chtěli bychom poděkovat za vydatnou pomoc při pořádání turnaje p. Zuzce Jurkové, Jindřišce Kavalcové, Katce Dufkové, Milanovi Ochranovi a dalším. Dále děkujeme všem sponzorům za dary, které věnovali pro hráče.

Věříme, že si diváci přišli na své, že se všem turnaj líbil a v příštím roce se sejdem ještě ve větším počtu.

Konečné výsledky:

1. Karásek Jan, Pokorný Martin
2. Starý Josef ml., Zmrhal Vladimír ml.
3. Dvořák Vladimír ml., Císař Pavel
4. Jakubec Petr, Březka Vladimír
5. Dufek František, Ochraňa Miroslav
6. Jakubec Pavel, Slouka Jiří
7. Chalupa Václav, Chalupa Vojtěch
8. Fňukal Jiří, Studený Zdeněk
9. Hlaváč Vladimír, Ochraňa Miroslav ml.
10. Vaněk Miroslav, Jakubec Jan st.
11. Holánek Pavel, Viliš Pavel
12. Prudek Lubomír st., Charvát Jiří

Pořadatelé - stolní tenisté Bory

ZAKONČENÍ SEZÓNY MLADÝCH HASIČŮ. 30. 9. 2017.

Začátek v 19. hodin. Bude to opět noční soutěž a přijedou nejlepší týmy ze soutěže Regionál cup. Bude připraveno občerstvení, klobásy z udírny, točené pivo a limo. **Srdečně zve SDH Bory.**